

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VII.45.209/2022/7.

A tanács tagjai: Dr. Magyarfalvi Katalin
a tanács elnöke
Dr. Cséffán József
előadó bíró
Dr. Farkas Katalin
bíró
Dr. Fekete Ildikó
bíró
Dr. Remes Gábor
bíró

A felperes: Bányitrade Építőipari, Vendéglátó és
Szolgáltató Kft.
(felperes címe)

A felperes képviselője: Dr. Horváth-Zelenyánszky Péter
ügyvéd (felperesi képviselő címe)

Az alperes: Nógrád Megyei Kormányhivatal
(alperes címe)

Az alperes képviselője: Dr. Szomszéd Tünde kamarai jogtanácsos

A per tárgya: megtérítési igénnyel kapcsolatos közigazgatási határozat
felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:
Budapest Környéki Törvényszék 20.K.700.989/2020/42.

Rendelkező rész

A Kúria a Budapest Környéki Törvényszék 20.K.700.989/2020/42. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 177.200 (százhetvenhétezer-kétszáz) forint perköltséget.

A meg nem fizetett 708.800 (hétszáznyolcezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen perorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

[1] A felperes Budapest I. ker. ... szám alatt, a ...1 kolostor rekonstrukciós építési munkálataiban vett részt. A kolostor homlokzatának belső udvari felújítását végezték, amikor 2017. október 6-án a felperes festő munkakörű munkavállalója (a továbbiakban: biztosított) munkabalesetet szenvedett el. A baleset napján a felperes több munkavállalója és a biztosított a keleti oldali állványzaton tartózkodott és vakolat javítási tevékenységet végzett. A biztosított a homlokzati állványzat 5. szintjén dolgozott, ahol a szélső keret kettős korláteleme, a 2,5 m hosszúságú térdléc és az 1 m magas korlátelem hiányzott, amit a biztosított nem észlelt. A lábléc a járópalló szélén az eredeti, élére állított helyzetben volt. A biztosított munkavégzés közben megbotlott, egyensúlyát veszítve leesett az 1,96 m-el lentebb lévő OSB-vel fedett tetőre.

[2] Az alperes a 2018. szeptember 13-án kelt számú fizetési meghagyásával kötelezte a felperest a biztosított balesetével összefüggésben felmerült egészségbiztosítási ellátások megtérítése címén 7.059.970 forint egészségbiztosítási ellátási költség, valamint 28.027 forint kamat, mindösszesen 7.087.997 forint megfizetésére. Az alperes a lefolytatott baleseti megtérítési eljárás során beszerzett okiratok és nyilatkozatok együttes mérlegelésével megállapította, hogy a felperes nem tartotta be a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvtv.) 2. § (2) bekezdésében, 18. § (1) bekezdésében, 28. § (1) bekezdésében, 40. § (1) bekezdésében, 44. § (1) bekezdésében, 49. § (1) bekezdés a), b) és d) pontjában, az 54. § (7) bekezdés b), h) pontjában, 55. § (1) bekezdés a)-d) pontjában foglaltakat, továbbá a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SZCSM-EüM együttes rendelet 2. § (1) bekezdésében, valamint az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II. 20.) SZCSM-EüM együttes rendelet (a továbbiakban: Együttes rendelet) III. fejezet 5.1, 5.2, 5.3, 5.4 és 5.6 pontjában foglaltakat, mely szabályszegések okozati összefüggésben állnak a bekövetkezett balesettel, ezért felelős a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 67. §-a alapján az üzemi baleset miatt felmerült egészségbiztosítási költségek megtérítéséért.

[3] A rendelkezésére álló bizonyítékokról megállapította, hogy a biztosított és munkatársai olyan állványon végezték a munkát, amely nem elégítette ki a munkavédelmi

követelményeket, hiányzott a leesést megakadályozó korlát és véglezáró. A felperes nem ellenőrizte az állvány megfelelőségét, nem gondoskodott az állvány hiányosságának megszüntetéséről. A baleset megelőzhető lett volna, ha a felperes a jogszabályi előírásoknak mindenben megfelelő állványt biztosít, annak műszaki állapotát rendszeresen ellenőrzi, és hiányosság esetén megteszi a szükséges intézkedéseket az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében.

[4] A 2017. november 8-án felvett munkabaleseti jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a baleset elsődleges oka, hogy a védőkorlátot eltávolították, másodlagos oka, hogy a munkairányító és a biztosított felületesen vizsgálták át munkakezdés előtt a munkaterületet (állványzatot).

[5] Budapest Főváros Kormányhivatala III. Kerületi Hivatala Munkavédelmi és Munkaügyi Főosztálya a 2018. április 9-én kelt határozatával 153.000 forint munkavédelmi bírság megfizetésére kötelezte a felperest az Mvtv. 28. § (1) és (2) bekezdése és az Együttes rendelet 4. számú melléklet III. fejezetének 5.1, 5.2, 5.3 és 5.4 pontjai megsértése miatt. Megállapította, hogy a felperes az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztotta, és ezzel 2 fő munkavállaló egészségét, testi épségét súlyosan veszélyeztette.

[6] A ...2 zárójelentése rögzítette a biztosított 2017. október 6-i labor eredményét, amely szerint vérének etilalkohol szintje 2,8198 ezrelék volt, amely érték alapján a munkavégzésre alkalmatlan volt.

A felperes keresete, az alperes védirata

[7] A felperes módosított keresetében elsődlegesen a fizetési meghagyás megsemmisítését, másodlagosan megváltoztatását, a fizetési kötelezettség összegének mérséklését, harmadlagosan hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését, valamint a perköltség megfizetését kérte az Ebtv. 67. § (1) bekezdése és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. §-a megsértésére hivatkozva.

[8] A fizetési meghagyást mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta. Az előbbi körben hivatkozott arra, hogy az alperes a tényállás tisztázási kötelezettségének nem tett eleget, nem tárta fel a baleset mechanizmusát, a baleset bekövetkezéséhez vezető okokat. Álláspontja szerint a munkavédelmi hatóság által az állványzatban megállapított hiányosságok nem álltak okozati összefüggésben a balesettel. Előadta, hogy a munkavállalókat megfelelő oktatásban részesítette, gondoskodott az egyéni védőfelszerelésről, a jogszabályoknak megfelelő állványzat biztosításáról és arról, hogy a munkavédelmi szabályok betartását rendszeresen ellenőrizték, az állványzatot azonban annak kiépítését követően, a balesetet megelőzőleg ismeretlen időpontban, ismeretlen személyek megváltoztatták, a korlátot eltávolították. A fizetési meghagyás összecszerűsége körében vitatta, hogy azok az ellátások, amelyek megfizetésére kötelezték, a perbeli balesettel összefüggésben merültek fel. Hivatkozott a biztosított balesetkori alkoholos befolyásoltságára is, amely kizárja, hogy az alperes megtérítési igénnyel lépjen fel vele szemben.

[9] Az alperes védiratában a kereset elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását kérte. Fenntartotta a fizetési meghagyásban foglaltakat, továbbá hivatkozott arra, hogy a munkáltató felelőssége a KK 25. számú állásfoglalás értelmében objektív jellegű, ezért a

felperes csak akkor mentesül a megtérítési kötelezettség alól, ha a munkavédelmi szabályt kizárólag maga a balesetet szenvedett munkavállaló szegte meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[10] Az elsőfokú bíróság a fizetési meghagyást megsemmisítette, az alperest perköltség és az állam által előlegezett költség megfizetésére kötelezte. Ítéletét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. § (1)-(2) bekezdésében, az Ebtv. 52-53. §-ában, 67. §-ában, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ebtv. Vhr.) 32. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezésekre, valamint a foglaltakra alapította.

[11] A jogerős ítélet indokolása szerint a perben a felperesnek kellett bizonyítani, hogy a keresettel támadott fizetési meghagyás jogszabálysértő. Az alperes a felperes megtérítési kötelezettségét az Ebtv. 67. §-ára alapította, a foglalkoztató Ebtv. 67. § (1) bekezdése szerinti felelőssége az üzemi baleset vagy foglalkozási megbetegedések miatt felmerült egészségbiztosítási ellátásokért áll fenn. Azt, hogy az egészségbiztosítási ellátási költségeket keletkeztető, a foglalkoztató megtérítési kötelezettségét felvető baleset üzemi balesetnek minősül-e, az Ebtv. 52. és 53. §-ai alkalmazásával kell elbírálni.

[12] Az Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pontja szerint nem üzemi baleset az a baleset, amely részben vagy egészben a balesetet szenvedett biztosított alkohol, vagy kábítószer általi – igazolt – befolyásoltsága miatt következett be. Az Ebtv. Vhr. 32. § (3) bekezdése szerint az Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásában az alkohol vagy kábítószer általi befolyásoltság akkor tekinthető igazoltnak, ha a baleset kivizsgálásában, illetve a sérült ellátásában résztvevő, az alkohol vagy kábítószer általi befolyásoltság vizsgálatára feljogosított szervnek a vizsgáló egyedi mérlegelése által nem befolyásolható módszerrel végrehajtott mérése ezt alátámasztotta.

[13] A felperes már a keresetlevelében is kérte vizsgálni a biztosított alkoholos befolyásoltságát, majd a sérült tanúkénti meghallgatásakor csatolt orvosi dokumentumok alapján kérte orvosszakértői vélemény beszerzését arra a körülményre, hogy a sérült alkoholos befolyásoltsága befolyásolta-e munkavégzési képességét. Az elsőfokú bíróság orvosszakértői bizonyítást folytatott le. A ...3 az igazságügyi orvosszakértői véleményének kiegészítésében rögzítette, hogy a baleset felvételekor levett vér alapján a biztosított véralkohol értéke 2,81 ezrelék (gramm/liter) volt, amely érték a súlyos alkoholos befolyásoltság megállapítására alkalmas, ezen véralkohol érték mellett a biztosított munkavégzésre alkalmatlan volt.

[14] Az elsőfokú bíróság – az Ebtv. Vhr. 32. § (3) bekezdésére figyelemmel – az orvosszakértői vélemény alapján, a biztosított ezzel ellentétes tanúvallomása ellenére – megállapította, hogy a biztosított a baleset időpontjában alkoholos befolyásoltság alatt állt, munkavégzésre képtelen állapotban volt.

[15] Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a baleset legalább részben a sérült alkoholos befolyásoltsága miatt következett-e be. A sérült tanúként meghallgatásakor előadta, hogy a törmelékben, az ott lévő építési anyagban botlott meg, majd az alperes jogi képviselőjének arra a kérdésére, hogy mi volt a baleset közvetlen oka, úgy nyilatkozott, hogy a baleset ügyetlensége miatt következett be (megbotlott és kigurult).

[16] Az elsőfokú bíróság szerint az alperest az Ebtv. 67. § szerinti felelősség tisztázása során a baleset üzemiségét elismerő és a munkavédelmi bírságot megállapító közigazgatási határozatok nem kötötték, a megtérítési felelősség feltételeit a bíróságnak is azoktól függetlenül kellett vizsgálnia. A bíróság a biztosított tanúvallomására, valamint a munkabaleseti jegyzőkönyvnek arra a megállapítására figyelemmel, amely szerint a sérült olyan mozdulatot tett, ami az egyensúlyából kimozdította, megállapította, hogy a balesethez vezető közvetlen ok a biztosított megbotlása volt, a megbotláshoz okkal feltételezhetően munkavégzésre képtelenséget eredményező súlyos alkoholos befolyásoltsága vezetett, a baleset legalább részben a sérült igazolt alkoholos befolyásoltsága miatt következett be, ezért az Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pontja alapján a balesete nem minősül üzemi balesetnek, a felperes az egészségbiztosítási ellátás költségei megtérítésére nem kötelezhető, a fizetési meghagyás jogszabálysértő. A KK 25. számú állásfoglalást a perben nem kellett alkalmazni.

A felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[17] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a felperes keresetének az elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az ítélet indokolása, a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen és kirívóan iratellenes, az ítélet anyagi, eljárásjogi jogszabályt sért; „érdemben” a felülvizsgálati kérelmét a Kp. 78. § (2) és (4) bekezdéseinek, 85. § (1)-(2) bekezdéseinek, az Ebtv. 67. § (1) bekezdésének, valamint a KK 25. számú állásfoglalásnak a bíróság általi megsértésére alapozta.

[18] Az alperes előadta, hogy a fizetési meghagyás alapját képező baleset elsődleges oka – a határozata meghozatalakor rendelkezésére álló munkabaleseti jegyzőkönyvből megállapíthatóan – az volt, hogy a védőkorlátot az állványról eltávolították; a jegyzőkönyvben munkáltatói intézkedésként a munkák veszélyeire és az állványzat szabályos használatára való figyelemfelhívást írták elő. A felperes a fizetési meghagyás kiadásának napjáig az alperes által kért dokumentumokat nem küldte meg a hatóság számára, felelősséget elismerő nyilatkozatot nem tett, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, iratbetekintési jogával nem élt. A munkavédelmi hatóság az alperes megkeresésére megküldött határozatában – egyebek mellett – megállapította, hogy a felperes, a munkavégzés irányításával megbízott munkavállalója által eltúrta a balesetveszélyes állapot fennmaradását, nem akadályozta meg a leesésveszélyes területen történő közlekedést és a munkavégzést, illetve nem szüntette meg a leesés veszélyét, ezért a felperest a munkavállalója súlyos veszélyeztetése miatt jogerősen munkavédelmi bírsággal sújtotta. A rendelkezésre álló dokumentumokból azt állapította meg, hogy a biztosított és munkatársai olyan állványon végezték a munkát, amely nem elégítette ki a munkavédelmi követelményeket, hiányozott a leesést megakadályozó korlát és a véglezáró. A felperes nem ellenőrizte az állvány megfelelőségét, továbbá nem gondoskodott az állvány hiányosságának megszüntetéséről. Nem igazolta, hogy a biztosítottat munkavédelmi oktatásban részesítette, orvosi alkalmassági vizsgálaton részt vett, valamint az egyéni védőeszközeit átvette. Az állvány nem megfelelőségének tényét a felperes a munkabaleseti jegyzőkönyvben elismerte, a baleset okaként a védőkorlát eltávolítását és a munkakörnyezet (állványzat) munkavégzést megelőző ellenőrzésének elmulasztását jelölte meg.

[19] Mindezekre tekintettel a felperes megszegte a Mvtv. 2. § (2) bekezdésében, 28. § (1) bekezdésében, 54. § (7) bekezdésében, az Együttes rendelet 2. § (1) bekezdésében, az Együttes rendelet III. fejezet 5.1. pontjában, valamint a fizetési meghagyásban felsorolt

jogszabályokban foglalt rendelkezéseket, amely szabályszegések okozati összefüggésben állnak az üzemi balesettel, a munkavédelmi szabályokat nem kizárólag a sérült szegte meg.

[20] Az alperes kiemelte, hogy a bíróság az Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pontjára alapozta megsemmisítő ítéletét, a perben azonban nem bizonyították, hogy a baleset részben vagy egészben az ittasság miatt következett be. Erre nézve a hatósági és a bírósági eljárásban sem volt semmilyen nyilatkozat a biztosított és a tanúk részéről sem. A munkabaleseti jegyzőkönyvben, a munkabaleseti nyilvántartásban, az üzemi balesetet megállapító határozatban nem lelhető fel ezzel kapcsolatos tényállítás vagy körülmény, a hatóság ezért ezt a határozat meghozatalakor nem értékelhette. A bíróság a perben keletkezett orvosszakértői véleményből csupán azt állapíthatta meg, hogy a sérült alkoholos befolyásoltság alatt állt, azt azonban nem, hogy a baleset részben vagy egészben emiatt következett be, de egyébként utóbbira nem is volt egyéb bizonyítási indítvány. Erre tekintettel a bíróság megsértette a Kp. 78. § (2) bekezdését, mert a bizonyítékokat egyenként és összességében, a megelőző eljárásban megállapított tényállással összevetve kell értékelni.

[21] A felperes a megelőző eljárásokban nem támadta az a balesetet üzemi balesetként elismerő határozatot, a munkavédelmi bírságot kiszabó határozatot, a megtérítési eljárás során a felhívásban kért dokumentumokat nem küldte meg a hatóság részére, nem tett nyilatkozatot, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, iratbetekintési jogával nem élt. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megsértette a Kp. 78. § (4) bekezdését, mert a megelőző eljárásban fennálló, de nem értékelt tényre, körülményre a felperes akkor hivatkozhat, ha azt a közigazgatási szerv arra való hivatkozás ellenére nem vette figyelembe, vagy azt önhibáján kívül nem ismerte, illetve arra önhibáján kívül nem hivatkozott. Az alperes utalt a Kp. javaslatához fűzött indokolásra és arra, hogy a felperes a közigazgatási eljárásban nem önhibáján kívül nem hivatkozott az „új tényre” és ezt a bíróság az ítélete meghozatalakor figyelmen kívül hagyta. A felperesnek felróható, hogy semmilyen felhívásra nem válaszolt, nem támadta az őt elmarasztaló határozatokat, csak a fizetési meghagyás megtámadásakor, a bírósági eljárásban tett nyilatkozatot és kérte értékelni a sérült zárójelentését.

[22] A perben beszerzett munkavédelmi szakvéleményben a szakértő egyértelműen megállapította a munkavédelmi szabályok felperes részéről történő megsértését. A felperes nem tett eleget az Mvtv. hivatkozott szakaszaiban foglalt kötelezettségeinek, különösen az ellenőrzési kötelezettségének (korlát hiánya, ittasság ellenőrzése) [Mvtv. 54. § (7) bekezdés b) pont, 60. § (1) bekezdés, MK 122. állásfoglalás], nem az ellenőrzési körén kívül eső körülmény vezetett a balesethez, amely tény a bíróság ítélete meghozatalánál nem vett figyelembe, ezzel megsértette a Kp. 78. § (2) bekezdésében és a KK 25. számú állásfoglalásban foglaltakat.

[23] Az elsőfokú bíróság ítélete feltételezésen alapul {indokolás [21] és [23] bekezdés}, indokolása iratellenes. Az ítélet szerint a sérült botlásához feltételezhetően a munkavégzésre képtelenséget okozó alkoholos befolyásoltság vezetett; a sérült a tárgyaláson a baleset közvetlen okaként nem csak az ügyetlenségét, megbotlását és kigurulását jelölte meg, hanem azt is állította, hogy ha ott lett volna a korlát, akkor megfogta volna és legfeljebb a térdét üti be, ezt azonban a bíróság nem vette figyelembe.

[24] A pernek nem volt tárgya a baleset üzemi jellegének vizsgálata vagy megdöntése, arra az üzemi balesetet megállapító határozat elleni jogorvoslati eljárásban lett volna lehetőség, jogerős üzemi balesetet megállapító határozatot a megtérítési eljárásban támadni már nem lehet, de erre kereseti kérelem sem volt. Felperes ebben a perben az orvosszakértővel azt kívánta bizonyítani, hogy kizárólag maga a balesetet szenvedett munkavállaló hibájából következett be a baleset, amely esetben mentesült volna a megtérítési kötelezettség alól, ez azonban megdőlt a munkavédelmi szakvélemény alapján. A bíróság ezt nem vette figyelembe az ítélet meghozatala során, ezzel megsértette a Kp. 85. § (1)-(2) bekezdéseit, mert a

közigazgatási tevékenység jogszerűségét nem a kereseti kérelem korlátai között vizsgálta, a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján.

[25] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását, az alperes perköltség megfizetésére kötelezését. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatala során jogszabályt nem sértett, a felülvizsgálati kérelem nem megalapozott. Az Ebtv. 53. § (1) bekezdése a) pontja alapján a bíróságnak mindenekelőtt abban a körben kellett döntést hoznia, hogy a baleset legalább részben a sérült alkoholos befolyásoltsága okozta-e. A biztosított ambuláns lapja és zárójelentése az alapeljárásban nem álltak rendelkezésre, az alperesnek nem volt tudomása arról, hogy a sérült alkoholos befolyásoltság alatt állt, a biztosított is úgy nyilatkozott, hogy csak előző este fogyasztott alkoholt, reggel úgy ment munkába, hogy nem érezte, hogy ittas lett volna. Azokat az iratokat, amelyekre az orvosszakértő az alkoholos befolyásoltsággal kapcsolatos megállapításokat tette, a biztosított csak a bírósági eljárásban, a tárgyaláson bocsátotta a felek rendelkezésére. A szakértői véleményben foglaltakat az alperes nem vitatta. A biztosított tanúvallomásában úgy nyilatkozott, a baleset bekövetkezésének az oka az ügyetlensége volt, megbotlott és kigurult, ha ott lett volna a korlát, akkor megfogta volna, legfeljebb a térdét üti be.

[26] A felperes szerint bizonyított, hogy a balesetet legalább részben a biztosított alkoholos befolyásoltsága okozta. Az Ebtv. Vhr. 32. § (3) bekezdése alapján megállapítható, hogy az alkoholos befolyásoltság az eljárásban csak a zárójelentésben szereplő laborvizsgálati eredményekkel, valamint orvosszakértői vélemény beszerzésével volt bizonyítható. Ha a balesetet részben a balesetet szenvedett alkoholos befolyásoltsága okozza, az már nem tekinthető üzemi balesetnek. Ebből a szempontból a korlát hiányának nincs jelentősége, ahogy annak sem, hogy az utóbb megakadályozhatta-e volna a munkavállaló súlyosabb sérüléseit vagy ilyen állapotban azon is áteshetett volna. A munkavédelmi hiányosságok nem tárgyai a peres eljárásnak, azokat a munkavédelmi hatóság az eljárásában már értékelte és szankcionálta, azok a perben kizárólag az ittaság hiányában bírnának relevanciával. Erre figyelemmel téves az alperes hivatkozása a KK 25. számú állásfoglalásra, valamint az Ebtv. 67. §-ára.

[27] A Kp. 79. § (1) bekezdése alapján az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a baleset üzemi baleset volt, illetve ő köteles bizonyítani a fizetési meghagyásösszejszerűségét. A bíróság a feleket a bizonyítási teherről kioktatta, az alperes bizonyítási indítványai alapján a bizonyítást lefolytatta, annak alapján megalapozott ítéletet hozott. A Kp. 85. § (6) bekezdése alapján nincs a perben jelentősége annak, hogy az alperes az üzemi baleset körében korábban határozatot hozott, mert az a bíróságot nem köti.

[28] A felperes előadta, hogy a megelőző eljárás során nem volt tudomása a sérült alkoholos állapotáról, ezért arra akkor sem tudott volna hivatkozni, ha a megelőző eljárásban nyilatkozatot tesz, ezért a Kp. 78. § (4) bekezdés megsértése nem állapítható meg. Kereseti kérelmében azért nem támadta a baleset üzemi baleset jellegét, mert az alkoholos befolyásoltság csak később jutott a tudomására. Nem minősül keresetkiterjesztésnek és keresetváltoztatásnak, ha a jogsérelem változatlanlansága mellett csak a jogi érvelés változik.

[29] Az alperes nyilatkozata szerint az alapeljárásban előtte nem vált ismertté az alkoholos befolyásoltság ténye, ezzel az alperes – a felperes álláspontja szerint – megszegte az Ákr. 62. §-ában foglalt tényállás tisztázási kötelezettségét.

[30] Az orvosszakértői vélemény alapján minden kétséget kizáróan megállapíthatóvá vált, hogy a baleset legalább részben a biztosított alkoholos befolyásoltsága miatt következett be. Az Ebtv. 53. § (1) bekezdése alapján a baleset ipso iure nem minősül üzemi balesetnek, ezért az Ebtv. 67. § üzemi balesetre vonatkozó szabályainak alkalmazása fogalmilag kizárt az

ügyben, ezt az elsőfokú bíróságnak a Kp. 85. § (3) bekezdés b) pontja alapján hivatalból kellett figyelembe vennie.

A Kúria döntése és a döntés jogi indokai

[31] A felperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiakra figyelemmel – megalapozatlan.

[32] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálta felül [Kp. 115. § (2) bekezdés, 108. § (1) bekezdés].

[33] Az alperes a felülvizsgálati kérelmét részben anyagi jogi jogszabálysértésre [Ebtv. 67. § (1) bekezdés, KK 25. számú állásfoglalás], részben eljárásjogi jogszabálysértésre [Kp. 78. § (2) és (4) bekezdés, 85. § (1)-(2) bekezdés] alapozta.

[34] A foglalkoztató az egészségbiztosítási ellátási költségek megtérítésére a konjunktív törvényi feltételek [Ebtv. 67. § (1) bekezdés] fennállása esetén köteles. Az első törvényi feltétel, hogy az egészségbiztosítási ellátás üzemi baleset miatt merüljön fel. Ha a baleset nem minősül üzemi balesetnek, nincs szükség az egészségbiztosítási ellátás megtérítésére irányuló eljárásban a további konjunktív feltételek vizsgálatára és nincs törvényes lehetőség az egészségbiztosítási ellátások megtérítésére kötelezésnek.

[35] Az alperes felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott arra, hogy a baleset üzemi jellegét egy másik hatósági eljárásban „jogerősen”, vagyis véglegessé vált határozattal megállapították, a részben azonos jogszabályi rendelkezésekre és szabályozási környezetre tekintettel azonban ebben a perben is változatlanul irányadó az a bírósági gyakorlat (BH2004. 81., BH1985. 44., BH 1985. 83.), amely szerint az Ebtv. 64. §-ának (1) bekezdése értelmében a bejelentett üzemi baleset tényét a baleseti táppénz megállapítására jogosult szerv határozattal állapítja meg. Ez a határozat közvetlenül a biztosítottnak a jogait érinti, a határozatot az Ebtv. 64. §-ának (5) bekezdése értelmében kizárólag a biztosítóval, a kezelőorvosával, valamint a keresőképtelenséget elbíráló orvossal kell közölni. A balesetet szenvedett biztosított munkáltatóját a baleset üzemisége és az üzemi baleset esetén járó ellátásokra való jogosultság tekintetében a keresetindítás joga nem illeti meg, a munkáltatóra az üzemi balesetnek a társadalombiztosítási szervek viszonylatában akkor lesz kihatása, ha az egészségbiztosítási szerv öt írásbeli határozattal az üzemi baleset miatt felmerült ellátások megtérítésére kötelezi (Ebtv. 67. §). Ebben az esetben, mint ügyfél a határozattal szemben a bírósági felülvizsgálat lehetőségével is élhet, amelynek keretében – a jogszabályi korlátok között, pl. a Kp. 78. § (4) bekezdésben írtakra figyelemmel – módja lesz előadni és bizonyítani mindazokat a tényeket és körülményeket, amelyek a megtérítési kötelezettsége fennállását befolyásolhatják.

[36] Ezt az értelmezést tartalmazza a hasonló ügyben, a foglalkoztatónak a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 87. §-án alapuló megtérítési felelőssége tárgyában hozott Mfv.III.10.698/2016/8. számú határozat is, amelyben a Kúria – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összhangban – kimondta: a sérült biztosított és a társadalombiztosítási szerv között folyamatban volt, az ellátás megállapításával, folyósításával lezárult eljárásban hozott döntés a bíróságot nem köti. A foglalkoztató a megtérítési felelőssége feltételét (ami az abban a perben elbírált esetben a munkavédelmi szabályszegés és a baleset közötti okozati összefüggés fennállása volt) a biztosított és a társadalombiztosítási szerv közötti, az ellátás megállapítása tárgyában indult eljárásban – ügyféli minősége, illetve jogszabály ez irányú rendelkezése hiányában – nem teheti vitássá, ezért a megtérítési kötelezettsége tárgyában hozott határozattal szembeni

jogorvoslati joga csak abban az esetben érvényesül, és a közigazgatási döntés érdemi bírósági felülvizsgálata csak akkor valósul meg, ha a mentesülésre alapot adó feltétel – a korábbi ügyben az okozati összefüggés hiánya, a jelen ügyben a baleset üzemiségének hiánya – bizonyítására a foglalkoztató a perben lehetőséget kap.

[37] A fentiekben kifejtettekre tekintettel a hatóságnak az egészségbiztosítási ellátás megtérítésére irányuló eljárásban vizsgálnia kell az Ebtv. 67. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi törvényi feltétel fennállását. A baleset üzemi jellegének más hatósági eljárásokban történő „jogerős” elismerése önmagában nem teszi mellőzhetővé annak – az Ákr. 62. § szerinti tényállás tisztázási kötelezettség teljesítésével – vizsgálatát, hogy a foglalkoztató megtérítési kötelezettségét megalapozó üzemi baleset történt-e; a foglalkoztató a baleset üzemi jellegét az egészségbiztosítási ellátás megtérítésére irányuló eljárásban vitathatja.

[38] A fentiek alapján megalapozatlanul hivatkozott az alperes felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a pernek nem volt tárgya a baleset üzemi jellegének vizsgálata vagy megdöntése, illetve, hogy arra csak az üzemi balesetet megállapító hatósági határozat elleni jogorvoslati eljárásban lett volna lehetőség, ezért az üzemi balesetet megállapító határozatot a felperes a megtérítési, illetve peres eljárásban már nem vitathatta.

[39] Annak a körülménynek, hogy a felperest a munkavédelmi hatóság „jogerősen” munkavédelmi bírság megfizetésére kötelezte és határozatában a felperes munkavédelmi szabálytalanságait rögzítette, a perbeli esetben, a felperes megtérítési kötelezettsége szempontjából nem volt jelentősége, mivel a sérült biztosított balesete az Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pont szerinti kizáró feltétel fennállása miatt nem minősül üzemi balesetnek. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperest az Ebtv. 67. § szerinti felelősség tisztázása során a baleset üzemiségét elismerő és a munkavédelmi bírságot kiszabásáról rendelkező határozatok nem kötötték. A Kúria itt utal arra is, hogy a munkavédelmi jogszabályok alkalmazása során irányadó munkabaleset fogalom (Mvt. 87. § 3. pont) nem azonos a társadalombiztosítási szabályok alapján irányadó üzemi baleset fogalommal (Ebtv. 52-53. §) ezért a hatóság számára az Ebtv. 67. § szerinti megtérítési kötelezettség tisztázására irányuló eljárásban a munkavédelmi hatóság határozatban foglaltak ebben a körben, automatikusan, minden megkülönböztetés nélkül egyébként sem irányadók.

[40] Az alperes érvelésével ellentétben nem volt jelentősége annak és a felperes megtérítési felelősségét nem alapozta meg, hogy a sérült ittassága a perbeli balesettel összefüggő hatósági eljárásokban nem merült fel. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékokból (a sérült biztosított tanúvallomásából, az általa a per során becsatolt okiratokból és a perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői véleményből), azok egybevetésével vonta le azt a következtetést, hogy a baleset bekövetkeztében a védőkorlát hiánya mellett, a megbotlás, a súlyos alkoholos befolyásoltság is szerepet játszott, amely következtetés nem tekinthető okszerűtlennek. Erre tekintettel a Kp. 78. § (2) bekezdése megsértése nem állapítható meg.

[41] Az elsőfokú bíróság nem sértette meg eljárása során a Kp. 78. § (4) bekezdését sem, annak megállapítására ugyanis, hogy a felperes a megelőző eljárásban a megtérítési felelősség alóli mentesülését megalapozó tényről, nevezetesen a sérült ittasságáról önhibájából nem tudott, illetve arra önhibájából nem hivatkozott, önmagában nem ad alapot az, hogy a megelőző eljárásban ügyféli jogait – az alperes felhívása ellenére – nem gyakorolta. A perben nem állt rendelkezésre olyan bizonyíték, amelynek alapján a bíróságnak arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy a felperes a megelőző eljárás során tudomással bírt a sérült ittasságáról. Nem áll rendelkezésre bizonyíték, a bíróság pedig – erre irányuló indítvány hiányában, a Kp. 78. § (4) bekezdésében írt feltételeket illetően – nem folytatott le bizonyítást arra sem, hogy a felperes a munkára képes állapot ellenőrzésére vonatkozó

kötelezettségét megszegte volna. Mindezek miatt a bíróság nem sértett jogszabályt azzal, hogy az alperes érvelését, amely szerint a felperes a sérült ittasságára, mint a baleset üzemiségét kizáró tényre a Kp. 78. § (4) bekezdésébe ütközően hivatkozott, nem fogadta el.

[42] A Kúria felhívja a figyelmet arra, hogy a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető baleseti ellátásokra való jogosultság szabályait a törvényhozó 2015. július 1-től szigorította. A megelőző szabályok alapján a baleset üzemiségnek megállapítását az alkoholos befolyásoltság akkor zárta ki, ha a baleset kizárólag a sérült ittassága miatt történt. Az Ebtv. 2015. július 1-től hatályos 53. § (1) bekezdés a) pontja alapján a baleset üzemiségének megállapítását, ennél fogva az erre tekintettel járó ellátások megállapítását is kizárja, ha a baleset részben vagy egészben a balesetet szenvedett biztosított alkohol vagy kábítószer általi – igazolt – befolyásoltsága miatt következik be. Ez egyben azt is jelenti, hogy a foglalkoztató Ebtv. 67. § szerinti megtérítési felelőssége megállapítását kizárja annak igazolt megállapítása, ha a baleset, ahogyan a perbeli ügyben is, akár csak részben a balesetet szenvedett biztosított alkoholos befolyásoltsága miatt következik be. Ennek kivizsgálása a foglalkoztató Ebtv. 67. § szerinti megtérítési felelőssége tárgyában indult eljárásban – az Ákr. 62. §-a alapján – a hatóság kötelezettsége.

[43] A perbeli esetben a hatósági eljárás hivatalból indult, a hatóság a tényállás tisztázási kötelezettségét (Ákr. 3. §, 62. §) – függetlenül az ügyfél passzivitásától – hivatalból volt köteles teljesíteni. Az alperes a tényállást a munkabaleseti jegyzőkönyv, az alperes és a munkavédelmi hatóság által felvett meghallgatási jegyzőkönyvek és a beszerzett hatósági határozatok (a baleset üzemiségét, valamint a munkavédelmi bírságot megállapító határozatok) alapján állapította meg. Ezek az okiratok a sérült alkoholos befolyásoltságára vonatkozó adatot nem tartalmaztak; a felperes által felvett jegyzőkönyvben „A munkabaleset részletes leírása” rovatban szerepelt, hogy a baleset következményeit (sérülés típusát, jellegét, a dolgozó munkaképes állapotáról is számot adó laborvizsgálat eredményét) a jegyzőkönyvben megjeleníteni nem tudta, mivel a folyamatban lévő kórházi gyógykezelés miatt a dolgozó még nem rendelkezik kórházi zárójelentéssel. Az alperes eljárása során a sérült biztosítottat nem hallgatta meg, bizonyítást arra vonatkozóan, hogy a baleset üzemiségét az Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak nem zárják-e ki, nem folytatott le; az alperes eljárása során a felperest a munkavédelmi oktatás, az orvosi alkalmasság és az egyéni védőeszköz átvételét igazoló okiratok csatolására kötelezte, amelynek a felperes nem tett eleget. A sérült meghallgatása csupán a peres eljárásban valósult meg; mindezek miatt bizonyítottan csak a sérült által a tárgyaláson bemutatott kórházi zárójelentés, illetve a bíróság által beszerzett orvosszakértői vélemény alapján vált ismertté a hatóság és a felperes részére egyaránt, hogy a sérült a baleset bekövetkezése időpontjában alkoholos befolyásoltság alatt állt.

[44] A sérült baleset idején fennálló alkoholos befolyásoltságának ténye tehát – ahogyan arra az alperes hivatkozott –, már a megelőző eljárás idején megvalósult, de azt a megelőző eljárásban – az Ebtv. 67. § (1) bekezdésében foglalt és az 53. § (1) bekezdés a) pontja alapján vizsgálendő feltételek fennállása körében, tényállás tisztázási kötelezettsége ellenére – nem vizsgálta.

[45] Az alperes tévesen hivatkozott felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a pernek nem volt tárgya a baleset üzemi jellegének vizsgálata vagy megdöntése. A felperes – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott – keresetlevelében, illetve a peres eljárás során előterjesztett beadványaiban vitatta a megtérítési igény jogalapjának az Ebtv. 67. § (1) bekezdés szerinti fennállását. Az az érvelés, amely szerint a baleset üzemi jellegének a vitatására csak az üzemi balesetet megállapító határozat elleni jogorvoslati eljárásban lett volna lehetőség, és az üzemi balesetet megállapító jogerős határozatot a megtérítési eljárásban támadni már nem lehet – a korábban már kifejtettek szerint – téves. Az alperes arra ugyan helyállóan hivatkozott, hogy a

felperes a perben az orvosszakértői bizonyítással – a megtérítési felelősség alóli mentesülése érdekében – azt kívánta bizonyítani, hogy kizárólag maga a balesetet szenvedett munkavállaló hibájából következett be a baleset, és ez megdőlt a munkavédelmi szakvélemény alapján, ezt a körülményt azonban az elsőfokú bíróság a döntése meghozatala során a baleset üzemi jellegének hiánya miatt megalapozottan nem vette figyelembe, vagyis nem sértette meg a Kp. 85. § (1)-(2) bekezdésében foglalt – az érdemi döntés korlátjaira (a kereseti kérelmen túlterjeszkedés tilalmára és a közigazgatási tevékenység jogszerűségének a megvalósítás idején fennálló tények alapján történő vizsgálatára) vonatkozó – rendelkezéseket sem.

[46] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet – a Kp. 121. § (2) bekezdése alkalmazásával – hatályában fenntartotta.

Elvi tartalom

[47] *I. Az Ebtv. 2015. július 1-től hatályos 53. § (1) bekezdés a) pontja alapján a baleset üzemiségének megállapítását, ennél fogva az erre tekintettel járó ellátások megállapítását is kizárja, ha a baleset részben vagy egészben a balesetet szenvedett biztosított alkohol vagy kábítószer általi – igazolt – befolyásoltsága miatt következik be. Ez egyben azt is jelenti, hogy a foglalkoztató Ebtv. 67. § szerinti megtérítési felelőssége megállapítását kizárja annak igazolt megállapítása, ha a baleset, akár csak részben a balesetet szenvedett biztosított alkoholos befolyásoltsága miatt következik be. Ennek kivizsgálása a foglalkoztató Ebtv. 67. § szerinti megtérítési felelőssége tárgyában indult eljárásban – az Ákr. 62. §-a alapján – a hatóság kötelezettsége.*

[48] *II. A foglalkoztató az egészségbiztosítási ellátási költségek megtérítésére a konjunktív törvényi feltételek [Ebtv. 67. § (1) bekezdés] fennállása esetén köteles. Az első törvényi feltétel, hogy az egészségbiztosítási ellátás üzemi baleset miatt merüljön fel. Ha a baleset nem minősül üzemi balesetnek, nincs szükség az egészségbiztosítási ellátás megtérítésére irányuló eljárásban a további konjunktív feltételek vizsgálatára és nincs törvényes lehetőség az egészségbiztosítási ellátások megtérítésére kötelezésnek.*

Záró rész

[49] A felperes perköltségének megfizetésére az alperes a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 35. § (1) bekezdés a) pontja alapján köteles. A Kúria a perköltség viseléséről, összegéről a Pp. 82. § (1)-(3) bekezdéseire, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjában, és (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel döntött.

[50] A meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték az alperest – az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentességre tekintettel – az állam terhén marad [Kp. 35. §, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 102. § (6) bekezdés]. Az Itv. 50. § (1) bekezdése értelmében az illetékalap után az illeték mértéke ítélet elleni felülvizsgálat és

jogegységi panasz esetén 10%, de legalább 50.000 forint, vagyis a perbeli esetben 7.087.997 forint 10%-a, 708.800 forint.

[51] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 107. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

[52] A jogerős ítélet elleni további perorvoslat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. november 8.

Dr. Magyarfalvi Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Cséffán József s. k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s. k. bíró, Dr. Fekete Ildikó s. k. bíró, Dr. Remes Gábor s. k. bíró